

MILIEU & MILITARISERING

Vraag	N-VA	Open Vld	CD&V	Vooruit	Groen	PvdA
V.1.1. Steunt uw partij de vrijstelling voor de militaire sector van de rapportageverplichting voor broeikasgasuitstoot? Waarom wel/niet?	Ja. We steunen de initiatie voor de verduurzaming van Defensie, met onder andere een reductie van de emissies. Uitstoot is echter ook gekoppeld aan concrete militaire activiteiten. Uit deze data kunnen mogelijk inlichtingen gewonnen worden door eventuele tegenstanders. In die optiek is een publieke rapportageverplichting niet zonder risico.	Ja. De EU regelgeving om tegen 2030 een nul-uitstoot te hebben, geldt voor de hele maatschappij, ook defensie. NAVO zet belangrijke stappen ter zake en neemt ook maatregelen in kader van klimaat-mitigatie. Het STAR-plan bevat onder principe 7 o.a. het engagement om de broeikasgasemissies van de militaire activiteiten en installaties aanzienlijk te verminderen, zonder afbreuk te doen aan de veiligheid van het personeel of de operationele doeltreffendheid. In de klimaatstrategie van Defensie (24 januari 2024) staan ook heel duidelijke actiepunten omtrent het analyseren en verzamelen van data omtrent de uitstoot van broeikasgassen, zoals bijvoorbeeld: 1) Een continu proces opzetten om het energieprofiel en de uitstoot van broeikasgassen van Defensie te meten, waardoor vooruitgang gemonteerd kan worden. 2) Defensie vermindert haar uitstoot van broeikasgassen, waardoor ze bijdraagt aan het behalen van de Europese- en nationale klimaatdoelstellingen; 3) Vermindering van de uitstoot van broeikasgassen bij de toeleveranciers van Defensie. Desalniettemin moeten we zorgvuldig met deze informatie omgaan, omdat gedetailleerde informatie over uitstoot heel veel militaire informatie kan vrijgeven aan de tegenstanders. Men moet voorzichtig omgaan met het publiceren van data omtrent energieverbruik, uitstoot en bevoorradingslijnen, daar deze informatie belangrijke militaire informatie / gegevens prijsgeeft. Daarom is het ook logisch dat er geen verplichte rapportering is omtrent broeikasgasuitstoot in het militaire domein. Dit betekent echter niet dat die gegevens niet worden verzameld, geanalyseerd en/of gemeten, en er geen maatregelen worden genomen om te voldoen aan de internationale en Europese regelgeving ter zake.	Nee. Net als alle andere sectoren heeft de defensiesector een impact op broeikasuitstoot en klimaat. Defensie heeft reeds een klimaatplan aangenomen waarin het een methodiek ontwikkelt om de uitstoot van broeikasgassen te meten. Het STAR-plan heeft het engagement om broeikasgasemissies aanzienlijk te verminderen. De prioriteit van defensie blijft echter om het land te verdedigen tegen mogelijke militaire dreigingen. Klimaatmaatregelen die defensie neemt, zullen steeds compatibel moeten blijven met deze prioriteit. Bovendien zijn klimaatuitdagingen globale uitdagingen. Deze moeten op multilateraal niveau worden aangepakt, willen we resultaten bereiken.	Nee. We steunen de verplichte rapportage. Meten is weten. Defensie doet dit nu al in het kader van het Parijsakkoord en werkt eraan in het kader van zijn klimaatstrategie. De klimaatverandering is één van de grootste dreigingen die op ons afkomt. Klimaatverandering werd me opgenomen in de herwerkte strategische visie 2030, onder leiding van een aantal experts. Klimaatveranderingen zoals droogte of overstromingen hebben een impact op onze veiligheidsomgeving. We moeten ons hierop voorbereiden. Maar defensie moet zelf ook zijn steentje bijdragen om de uitstoot tot een minimum te beperken. Defensie heeft zich onder leiding van minister Ludwina Dedonder in zijn klimaatstrategie van 4 december 2023 geëngageerd om de uitstoot van CO ² tegen 2030 met 30% te verminderen. En in 2040 te streven naar een klimaatneutrale infrastructuur. Bovendien heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers op 18 april 2024 een resolutie aangenomen die de regering vraagt op geregelde tijdstippen zo transparant mogelijk te rapporteren en evalueren welke stappen gezet werden in de uitvoering van de Klimaatstrategie Defensie, waaronder de rapportage van de jaarlijkse broeikasgasemissies.	Meten is weten en hoe meer transparantie hoe beter. Indien om redenen van vertrouwelijkheid bepaalde cijfers niet tot in het grootste detail kunnen worden uitgesplitst, kunnen ze worden gegroepeerd in een meer globaal cijfer. Belangrijk is vooral dat de cijfers accuraat zijn en worden uitgesplitst naar de verschillende broeikasgassen.	Nee. Doordat de uitstoot van de militaire sector doorgeslagen wordt, zijn de tellingen van uitstoot gewoonweg niet correct. Daarom willen wij dit de rapportageverplichting er komt (dus niet vrijblijvend zoals nu) en dat het ook wordt bijgeteld bij de totale uitstootcijfers van een land. Volgens een onderzoek van de Brown-universiteit zou de totale broeikasgasemissie van de Amerikaanse leger sinds de invasie van Afghanistan in 2001 tot en met 2017, meer dan 1.200 miljoen ton CO ₂ -equivalent bedragen – 400 miljoen ton daarvan is rechtstreeks gelinkt aan oorlogsgereelatered brandstofverbruik. Het VS-leger produceert jaarlijks meer broeikasgassen dan geïndustrialiseerde landen als Zweden, Denemarken, Portugal of Nieuw-Zeeland. Dit kan tellen qua impact!
V.1.2. Vindt uw partij dat België de plicht heeft om de broeikasgasuitstoot van zijn militaire activiteiten op een precieze en complete wijze te rapporteren?	Nee	Nee	Nee. België heeft deze plicht niet. België heeft dit engagement wel aangegaan, waar cd&v volledig achterstaat.	Ja	Ja	Ja
V.1.2.1. Indien ja: Zal uw partij deze eis afdwingen als zij betrokken is bij federale regerings-onderhandelingen?	/	/	/	Ja. We steunen de verplichte rapportage. Meten is weten. De klimaatverandering is één van de grootste dreigingen die op ons afkomt. Dus een zo transparant mogelijke rapportage van de CO ₂ -uitstoot is nodig zolang dit de operationele veiligheid en de veiligheid van onze strijdkrachten niet in gevaar brengt.	Ja. Dit is één van de vele programmapunten die we in eventuele regeringsonderhandelingen mee op tafel leggen	Ja. Ook de krijgsmacht moet zijn klimaatvervuiling verminderen. En de enige manier om dat te doen, is het verminderen van militaire activiteit. In plaats daarvan moet veel meer worden ingezet op diplomatie en onderhandeling, en op milieugevoeligheden en ontwapeningsverdragen. Dat is niet naïef, dat is problemen bij de wortel aanpakken in plaats van de gevolgen bestrijden. Bovendien is er geen keus. De grootste bedreiging van onze veiligheid is klimaatverandering. Dat is een grensoverschrijdend probleem. Daarom is internationale samenwerking de enige manier om veiligheid te bereiken.
V.1.2.2. Vindt uw partij dat België moet eisen dat er op internationaal niveau een verplichting komt om de broeikasgasuitstoot door militaire activiteiten te rapporteren aan het UNFCCC?	Nee. Cfr. Antwoord vraag V.1.1. Het rapporteren over deze data (zeker bij gebrek aan internationale consensus) brengt mogelijke veiligheidsrisico's met zich mee. Hoewel we ook voor Defensie de noodzaak en het nu inzien van verduurzaming, blijft de veiligheidsvoorziening de eerste prioriteit.	Nee. Militaire informatie en gegevens over broeikasgasemissies in de militaire sector moeten vertrouwelijk behandeld worden. Dit kan enkel in het kader van NAVO gebeuren, en niet de UNFCCC, waar maar liefst 198 landen partij zijn, waaronder Iran, Rusland en China. Deze landen mogen op geen enkele manier toegang krijgen tot militaire gegevens (zie toelichting V1.1)	CD&V is er voorstander van om op internationaal niveau te pleiten voor klimaatmaatregelen, die algemeen gedragen worden en universeel geldig zijn (zodat het level playing field niet in gevaar komt). Als klein land en militaire dwerg kan België echter weinig 'eisen'. De diplomatieke weg is the way to go.	Ja	Ja. Om gedegen klimaatbeleid te voeren is het nodig om over alle noodzakelijke cijfers te beschikken	Ja. Het VN-raamverdrag inzake Klimaatverandering (UNFCCC) verplicht de onderkerende landen om de jaarlijkse uitstoot van broeikasgassen te publiceren, maar de rapportering van de uitstoot van legers is vrijwillig en wordt vaak niet of onvolledig gedaan. Deze uitstoot wordt bijgevoegd niet opgeteld bij de totale CO ₂ -emissies van landen. Dus het maakt niet veel uit. Het lijkt zo alsof de militaire sector geen grote rol speelt in de klimaatopwarming, terwijl dit wel zo is!
V.1.3. Vindt uw partij dat de toename van de militaire uitgaven en de nood aan internationale samenwerking om de klimaatverandering tegen te gaan, compatibele doelstellingen zijn?	Ja. Verhoogde investeringen in Defensie kunnen leiden tot grote efficiëntiewinsten op klimaatvlak, bijvoorbeeld door de infrastructuur te vernieuwen. Verduurzaming kan tegelijkertijd de operationele efficiëntie en zelfredzaamheid van onze Defensie verhogen, bijvoorbeeld door minder afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, lager waterverbruik... Daarenboven gaan Defensie en natuurbeheer hand in hand, aangezien militaire domeinen bij ons een bron van biodiversiteit zijn. We zien veel potentieel in innovatieve oplossingen die de vergroening van Defensie ondersteunen.	Ja. Investeren in defensie, is de beste garantie voor vrede. De ecologische impact van oorlog is enorm. Het ergste voor het klimaat is oorlog, dus het is onze plicht om de vrede te bewaken. Dit doen we door in te zetten op investeringen in defensie. Een slagkrachtige defensie en een weerbare samenleving zijn de beste ontradinginstrumenten tegen elke vorm van (hybride) aanval. Versterking van het budgetair traject van defensie is essentieel om onze veiligheid te waarborgen, de nodige afschrikking te voorzien en zodanig ook de vrede en veiligheid op ons grondgebied te waarborgen. Bovendien, is het voor Defensie in haar eigen belang om te investeren in de reductie van broeikasgassen. Met name zijn militaire materiaal en militaire operaties ook onderhevig aan risico's van klimaatverandering, die deze kostbare materialen kunnen vernietigen met de nodige gevolgen van dien. Tegelijkertijd kunnen vaker voorkomend extreme weersomstandigheden een impact hebben op kritieke infrastructuur (zoals energie-infra) waar het leger afhankelijk van is.	Nee. In een ideale wereld is er geen oorlog en zijn er geen militaire uitgaven. In een ideale wereld werken alle landen samen om globale problemen, zoals bijvoorbeeld klimaatverandering, aan te pakken. Helaas heeft Rusland de voorbije jaren en decennia bewezen dat het geen interesse heeft in vrede en stabiliteit. Daarnaast zijn er ook andere landen die de vrede en stabiliteit ondergraven en geen interesse hebben in internationale samenwerking. Vandaag voelen we de initiatiale en bedreigingen vanuit Rusland en moeten we ons daartegen verdedigen indien we onze welvaartsstaat willen behouden. We moeten zowel mogelijk inzetten op de-escalatie zonder daarin naïef te zijn. Wij vinden dat België en Europa op ieder moment open moeten staan voor internationale samenwerking om de globale problemen aan te pakken. Elk land dat daaraan wil werken, zal aan ons een partner hebben.	Ja. Omdat klimaatverandering een impact heeft op de veiligheidsomgeving. Denk maar aan directe impact zoals overstromingen (bv. de waterbron in Wallonië van 2021), droogtes, bosbranden (bv. brand op het militair domein in Brecht). Dan is hulp aan de natie (inzet van reddingshelikopters, blushelikopters, brandwondencentrum, inzet marschappen voor het verdelen van voedsel...) primordiaal. Maar ook indirecte impact zoals mislukte oogsten, watertekort waardoor er conflicten kunnen ontstaan, mensen zonder voedsel of job zitten, radicaliseren, criminele netwerken ontplooid, of mensen op de vlucht slaan. Kijk maar naar de gespannen toestand in de Sahel, waar de Belgische defensie ook militair aanwezig is. Bovendien dient defensie ook te investeren om zelf klimaatneutraal te worden.	Ja. Er is geen inherente contradictie tussen de twee. Internationale samenwerking is uiteraard essentieel om klimaatbeleid te kunnen voeren, en er situaties vergt helaas ook militaire investeringen, die de Vivaldieringering ook heeft gedaan.	Nee. Als alle NAVO-lidstaten de doelstelling van 2% van het BBP voor Defensie halen, zou hun totale collectieve militaire koolstofvoetafdruk tussen 2021 en 2028, 2 miljard tCO ₂ e bedragen. Dat is meer dan de totale jaarlijkse uitstoot van een groot olieproducerend land als Rusland. Met andere woorden: deze doelstellingen zijn TOTAAL Niet compatibel

NAVO								
Vraag	N-VA	Open Vld	CD&V	Vooruit	Groen	PvdA		
V.2.1. Vindt uw partij dat België de tweepercentnorm voor defensie-uitgaven moet halen?	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee		
V.2.1.1. Indien ja: Op welke termijn dient België deze tweepercentnorm te halen?	We stippelen een versneld groeipad uit naar 2% BBP-uitgaven aan defensie tegen uiterlijk 2029.	Veiligheid kost geld en België moet de engagementen inzake defensie nakomen. Wij zijn geen <i>free riders</i> . De 2% BBP is het minimum minimumorum geworden. We moeten deze norm dus behalen tegen het einde van de volgende legislatuur (2029).	Cd&v wil het defensiebudget laten stijgen naar 2% van het BBP tegen 2031	Deze regering heeft een groeipad voor defensie vastgelegd richting 1,54% defensie-uitgaven in 2030 en 2% in 2035. Wij houden vast aan dit ambitieus maar realistisch groeiscenario.	/	/		
V.2.1.2. Indien ja: Waar kan de Belgische staat, gezien het begrotingstekort, de middelen vinden om die stijging in defensie-uitgaven te financieren?	We financieren de extra uitgaven binnen de lopende begroting. Daarvoor brengen we de begroting op orde door de volgende maatregelen: We besparen op het overheidsapparaat en de politiek, onder meer via een uitgavennorm en een spending review. We verlagen de asielfactuur, onder meer door de opvang te beperken tot de Europese norm. We geven minder meer uit in de sociale zekerheid door meer mensen aan het werk te houden en het budget efficiënt te besteden. We stellen een defensiefonds voor dat we mee financieren door middel van het verkopen van onze overheidsparticipaties. Daarnaast trekken we ook private investeerders aan.	De Europese budgetten voor defensie dienen verhoogd te worden en de EU fondsen duidelijk gestroomlijnd. Systeem van EU defensieobligaties geeft ons de kans om onze investeringen op te drijven. Ook stellen we voor om een Defensiefonds op te richten om het versneld traject naar 2% BBP uit te voeren. Dat Defensiefonds wordt gespekt met de opbrengsten die we halen uit de gefaseerde privatisering van Belfius, BNP Paribas, en Ethias. Dat moet volstaan om tegen 2029 de doelstelling te halen. Het is ook een verantwoorde keuze binnen dit tijdsgewricht. Toen deze banken op instorten stonden tijdens de financieel-economische crisis en het spaargeld van burgers dreigde verloren te gaan, heeft de overheid deze rechtgehouden. We hebben toen gedaan wat moest gebeuren. Vandaag is er geen noodzaak meer om bankier te blijven spelen. We verkopen onze aandelen in deze banken om daarmee een nieuwe nood, namelijk verhoogde defensie-uitgaven, mee te betalen. <i>Tanks instead of bank s.</i> We willen die 2% BBP defensie-uitgaven uiteraard blijven aanhouden na 2029. Tegen dan beginnen we natuurlijk wel de vruchten te plukken van aantal hervormingen, zoals die van de pensioenen.	Daarvoor kijken we deels naar het Europees niveau voor de uitgifte van een defensiebon en een mildere beoordeling van defensie-uitgaven in de begroting. In België willen we de-fensie opnemen als zevende pijler binnen FPIM en willen we investeren in onze defensie-industrie om meer economische en industriële return te verwezenlijken. Maar België zal hoe dan ook zijn huiswerk moeten maken. Een deel van de inspanning zal nog steeds ge-dragen moeten worden door de federale begroting	De defensie-uitgaven tot 2030 zitten in de militaire programmeringswet die is goedgekeurd en zijn dus beslist beleid. Die uitgaven komen logischerwijze uit de algemene middelen. Wij kijken ook naar Europese financieringsmogelijkheden voor onze defensie-uitgaven. Wat wij niet zullen toestaan, is dat er moet bespaard worden op onze sociale zekerheid of volksgezondheid om extra te investeren in defensie, zoals andere partijen voorstellen.	/	/		
V.2.1.3. Indien nee: Waarom ?	/	/	/	/	Na 30 jaar besparen, had deze regering het budget al opgetrokken van 1% naar 1,54%, dat is een stijging van 11 miljard tegen 2030. De grootste stijging in de afgelopen 30 jaar, nadat het budget een dieptepunt had bereikt onder een N-VA-minister en het leger door onderinvesteringen op de rand van de afgrond kwam. Dit was nodig om defensie terug slagkracht te geven na jarenlange be-sparingen, en zeker in het licht van geopolitieke situatie. Voldoende geld voor het leger is belangrijk, maar we zijn voorzichtig met nóg meer investeren op dit moment. Elke euro kan je maar één keer uitgeven en er liggen véél uitdagingen op ons bord, de klimaatcrisis, de crisis in de zorg, het aanpak-ken van armoede. Indien de besliste stijging van het budget ontoereikend blijkt (bijvoorbeeld door acute ontwikkelingen in de geopolitieke situatie, of door nieuwe dreigingen) moeten we dit opnieuw bekijken. Maar de investeringen en hervormingen die een hoger budget met zich meebrengen, wor-den nog volop uitgerold op dit moment. Defensie is ook niet in staat om opnieuw grote investin-gen te absorberen op dit moment. Eerst moet dus in elk geval het resultaat van de huidige budget-verhoging worden geëvalueerd.	Waarom: De afgelopen jaren zijn er al enorme budgetten naar defensie gegaan. Deze legislatuur is er voor 11 miljard euro aan extra uitgaven beslist, de vorige ook al 10 miljard. Je moet alles in perspectief plaatsen: er zijn in Europa zo'n 500 miljoen inwoners, in Rusland 165 miljoen. Het BNP van Rusland is evenveel als dat van België en Nederland samen. De Europese NAVO-lidstaten geven nu ongeveer 380 miljard dollar per jaar uit aan defensie. Rusland zat voor de oorlog aan 60 miljard, nu ongeveer aan 120 miljard. De VS alleen al zit aan 850 miljard dollar per jaar.		

KERNWAPENS							
Vraag	N-VA	Open Vld	CD&V	Vooruit	Groen	PvdA	
V.3.1. Vindt uw partij dat België het TPNW moet ondertekenen en ratificeren? Waarom wel/niet?	Nee. We zetten ons principieel in voor een kernwapenvrije wereld, maar nemen tegelijkertijd een loyale houding in ten opzichte van onze bondgenoten. Zeker in een geopolitieke situatie waarin Rusland dikwijls nucleaire dreigingen uit, is onze huidige veiligheidsstrategie, die gebaseerd is op de NAVO met haar nucleaire afschrikking, noodzakelijk om onze veiligheid te garanderen. Een unilaterale nucleaire ontwapening is, zeker in het licht van de Russische dreiging, onverstandig. Ook het eenzijdig verwijderen van nucleaire wapens op ons grondgebied, mochten die er al zijn, heeft economische en politieke gevolgen die onze veiligheid in het gedrang brengen. De kernwapenstaten zouden betrokken moeten worden in dit proces.	Nee	Nee. Zoals in de inleiding reeds werd vermeld: het non-proliferatieverdrag uit 1970 blijft voor België de hoeksteen van het wereldwijde nucleaire non-proliferatie en ontwapeningsregime. Bovendien wijzen we op de niet-compatibiliteit van het TPNW en de Belgische verplichtingen binnen de NAVO.	Ja. We pleiten voor wereldwijde nucleaire ontwapening, vinden dat ons land binnen multilaterale fora moet pleiten voor bindende afspraken over non-proliferatie en het ontmantelen van bestaande kernwapens en willen we dat België het VN-Verdrag inzake het verbod op kernwapens ondertekent.	Ja. Hoe meer landen het TPNW ondertekenen en ratificeren, hoe meer het verdrag de internationale juridische norm wordt en hoe meer druk er zal komen op de kernwapenstaten. Natuurlijk zal het TPNW zelf niet onmiddellijk tot een ontwapening leiden. Daarom is het belangrijk dat we investeren in andere, wederzijdse ontwapeningsverdragen waar de kernmachten wél bij betrokken zijn. Ook het non-proliferatieverdrag behoudt in dat opzicht zijn waarde.	Ja. We willen dat België het TPNW ondertekend en zich mee inzet voor de verdere verspreiding en uitvoering van dat nucleair ontwapeningsverdrag. Het TPNW is niet in strijd met het NPV zoals voorstanders van kernwapens wel eens beweren. Ook minister Lahbib liet weten in het parlement dat het TPNW het NPV onderuit zou kunnen halen. Een studie van de Duitse bundestag stelt dat het Verbodsverdrag juridisch complementair en zelfs aanvullend is op het NPT. Ook een studie van ICAN op vraag van het Vlaams Vredesinstituut bevestigt dit: https://documents.unoda.org/wp-content/uploads/2022/06/TPNW.MSP_2022.NGO_35.pdf	
V.3.1.1. Indien ja: Zal uw partij deze / eis afdwingen als zij betrokken is bij federale regerings- / onderhandelingen? /	/	/	/	Ja. Ons programma is de basis voor de regeringsonderhandelingen die wij zullen voeren. Indien we onze partners rond de tafel kunnen overtuigen, zal dit weerspiegeld worden in een regeerakkoord.	Dit is één van de vele programmastandpunten die we in eventuele regeringsonderhandelingen mee op tafel leggen	Ja. We stappen enkel in regeringsonderhandelingen als er enkele van onze strijd/breekpunten zijn ingewilligd. De hoogdringendheid en de noodzakelijkheid van kernwapenverbod is er wel, dit omdat het 5 voor 12 is volgens de DoomsDay Clock van kernenergie specialisten.	
V.3.2. Is uw partij er voorstander van om te stemmen voor een wijziging van de wet van 11 april 1962 die het stationeren van kernwapens op Belgische bodem expliciet zou uitsluiten? Waarom wel/niet?	Nee. De NAVO blijft nog steeds de hoeksteen van onze internationale veiligheidsstrategie. In die optiek is het van belang dat we ons als een betrouwbare bondgenoot opstellen, zodat we op efficiënte manier de NAVO doctrines en strategieën mee kunnen uitvoeren. Er werden in het verleden nooit nucleaire wapens overgemaakt of afgestaan door de VS aan België.	Nee. NAVO is een nucleaire alliantie, en dit afschrikkingseffect is effectief ('defence and deterrence'). We willen een wereld zonder kernwapens, maar we moeten op een geloofwaardige en krachtige wijze, als geopolitieke macht, onze waarden, onze democratie en onze vrijheid beschermen en bewaren. Het sluit de aanwezigheid van kernwapens niet uit. Net zoals alle andere NAVO-bondgenoten, moeten ook wij ons loyaal aan onze verplichtingen en engagementen houden. NAVO is en blijft de hoeksteen van de Europese collectieve zelfverdediging en onze eigen defensie.	Nee. De NAVO blijft de hoeksteen van het Belgisch veiligheidsbeleid. We moeten ons engagement naar de NAVO toe behouden waar we kunnen. Bovendien dient de nucleaire paraplu boven Europa als afschrikking tegen bedreigingen tegenover Europa.	Ja. Vooruit wil kernwapens wereldwijd afbouwen en gaan naar een kernwapenvrije en dus veiligere wereld. Op termijn de kernwapens in eigen land verwijderen is daarvan een logisch gevolg.	Ja. Als niet-kernmacht horen wij geen kernwapens op ons grondgebied toe te laten. Ondertekening van het TPNW zou dat trouwens ook van ons vereisen.	Ja. We eisen de onmiddellijke verwijdering van de Amerikaanse kernwapens in Kleine Brogel. Wat ons betreft is de aanwezigheid in België een schending van het NPV (voorstanders zullen zeggen dat het niet zo is aangezien de kernwapens onder Amerikaanse controle blijven).	
V.3.3. Is uw partij tegen de stationering van de nieuwe B61-12 bommen in België? Waarom wel/niet?	Nee. In het kader van de huidige internationale veiligheidsdreigingen, met onder andere de Russische dreiging om nucleaire wapens in te zetten, blijft de NAVO de hoeksteen van onze internationale verdedigingsstrategie. Om onze veiligheid te garanderen scharen we ons dus achter de huidige NAVO-strategie, die gebaseerd blijft op nucleaire afschrikking. België bezit geen kernwapens maar moet op betrouwbare wijze mee de NAVO-veiligheidsstrategie kunnen uitvoeren, die tot nader orde ook is gebaseerd op nucleaire afschrikking.	Nee. NAVO is een nucleaire alliantie, en dit afschrikkingseffect is effectief ('defence and deterrence'). De verslechterende geopolitieke situatie heeft opnieuw de nadruk gelegd op het belang van het NAVO afschrikkingseffect en de nucleaire garantie die deze ondersteunt. Huidige geopolitieke spanningen zorgen ervoor dat ook binnen de NAVO gesprekken moeten gevoerd worden / worden gevoerd inzake afschrikking, lastenverdeling en wapenbeheersing. België is een belangrijke NAVO bondgenoot, omdat we het gastland zijn van de twee hoofdkwartieren (NATO en SHAPE).	Nee. We zijn niet principieel tegen de modernisering van wapensystemen. Bovendien kunnen we ons moeilijk uitspreken op basis van speculatie.	Ja. Vooruit wil kernwapens wereldwijd afbouwen en gaan naar een kernwapenvrije en dus veiligere wereld. Geen kernwapens stationeren in eigen land is daarvan een logisch gevolg.	Ja. Zie hierboven	Ja. Brengen ook de peperduren F35's met zich mee. Die enig die dit soort bommen actief kan gebruiken. Dit gaan om kernwapens die zeer doelgericht en precies zijn en ook effectief kunnen ingeschakeld zullen worden. Dit gaat al lang niet meer om enkel een 'afschrikkend' effect.	
V.3.4. Vindt uw partij de deelname van België aan de 'nuclear sharing'-strategie van de NAVO legitiem en niet in strijd met de internationale verplichtingen van ons land onder het Non-proliferatieverdrag? Waarom wel/niet?	Ja. De nucleaire afschrikking die aan de basis ligt van de NAVO-verdedigingsstrategie is nodig in de huidige geopolitieke context met de nucleaire dreigingen vanuit Russische hoek. Gezien België geen nucleaire wapens ontvangt en er ook geen controle over uitvoert, is dit niet in strijd met de verplichtingen onder het Non-proliferatieverdrag.	Ja. Het NPV moedigt de lidstaten – waaronder de belangrijkste kernmachten - aan om in te zetten op nucleaire ontwapening via een multilateraal en verifieerbaar proces. De kernwapenstaten zouden de controle niet afstaan en afzien van het gebruik, terwijl de staten die geen kernwapens bezaten zich als tegenprestatie engageerden om er geen te produceren. Het NPV ontkent de realiteit dus niet en erkent dat nucleaire wapens effectief bestaan. Het NPV omvat bijgevolg geen "verbod op nucleaire wapens", maar omvat een kader om te gaan tot ontmanteling door kernmachten.	Ja. De NAVO blijft de hoeksteen van het Belgisch veiligheidsbeleid. We moeten ons engagement naar de NAVO toe behouden waar we kunnen. Bovendien dient de nucleaire paraplu boven Europa als afschrikking tegen bedreigingen tegenover Europa.	Nee. De 'nuclear sharing'-strategie en de Belgische deelname daaraan dateren van voor het Non-proliferatieverdrag. Wij zijn voorstander van een kernwapenvrije wereld en dat betekent ook dat op termijn de kernwapens in ons land moeten worden verwijderd.	Nee. Wat ons betreft moet België uit de nuclear-sharing arrangements stappen. Deelname hieraan is geen voorwaarde binnen de NAVO. Slechts enkele landen nemen deel aan nuclear sharing.	Nee	
V.3.5. Vindt uw partij dat er transparantie moet komen over de aanwezigheid van kernwapens in België en over de activiteiten gelinkt aan de nucleaire taakverdeling in NAVO-verband? Waarom wel/niet?	Nee. Om onze eigen veiligheid niet in het gedrang te brengen, blijft de NAVO een 'confirm nor denial' tactiek hanteren om zo potentiële tegenstanders in het ongewisse te laten.	Nee. Rusland, China en Iran lezen mee. Deze militaire informatie moet vertrouwelijk behandeld te worden. Dit omvat net het volledige afschrikkingseffect van het NAVO-bondgenootschap, en zorgt ervoor dat landen zoals Rusland ons niet aanvalen (zoals ze in Oekraïne doen). Dit verhindert het democratisch debat in ons land niet: verschillende hoorzittingen en debatten hebben in het parlement ter zake plaatsgevonden deze legislatuur.	Nee. Discretie en geheimhouding zijn een belangrijke elementen in een defensieve militaire strategie.	Ja. Transparantie over dit publiek geheim, dat reeds bevestigd werd in officiële NAVO-documenten, moet een democratisch debat mogelijk maken over de aanwezigheid van kernwapens in ons land.	Ja. Ja, transparantie is essentieel, zeker in zaken als deze. Al hebben we ook begrip voor de vertrouwelijkheid van bepaalde operationele, militaire en technische informatie.	Ja. We ondertekenen en ratificeren het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het verbod op kernwapens. Wij willen geen kernwapens op ons grondgebied en eisen de onmiddellijke terugtrekking van de wapens die in Kleine Brogel opgeslagen liggen. We laten België een actieve diplomatieke rol spelen voor de vernietiging van het nucleaire arsenaal in de wereld. De eerste stap daarin is volledige transparantie over de nucleaire taakverdeling (nuclear sharing)	

OEKRAÏNE									
Vraag	N-VA	Open Vld	CD&V	Vooruit	Groen	PvdA			
V4.1. Was uw partij het oneens met de levering van bepaalde soorten wapens die de afgelopen twee jaar toech naar Oekraïne werden gestuurd?	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja			
V4.1.1. Indien ja: Welke soort wapens?	De Russische inval in Oekraïne is een flagrante schending van het internationaal recht. Respect voor het internationaal recht is en voor het soevereiniteitsprincipe is niet een van de basisprincipes van onze internationale veiligheid. Bij gebrek aan meer effectieve manieren om de regels van het internationale recht af te dwingen heeft Oekraïne nood aan voldoende (militaire) hulp om zich te kunnen verzetten tegen deze illegale aanval. Rusland heeft verder ook dreigingen geuit tegen andere landen en EU lidstaten. Ook in deze optiek is het van belang dat Oekraïne de nodige steun krijgt zodat Rusland afzet van verdere oorlogvoering.	Wij staan achter alle gegeven steun aan Oekraïne om zich te verdedigen tegen de agressie van Rusland. Het is naïef om te denken dat Poetin zal stoppen als hij er in slaagt om Oekraïne te onderwerpen. Wie kan zeggen of de Baltische staten onderwerpen aan zijn machtshonger? De Balkan/Oost Europa? De strijd van het Oekraïense volk, is die van alle Europese volkeren.	Oekraïne heeft volgens het VN-Handvest het recht zich te beschermen en te verdedigen tegenover een niet uitgelokte aanval van Rusland op haar grondgebied en nog daarvoor de militaire hulp van andere landen oproepen.	Oekraïne heeft volgens het VN-Handvest het recht zich te beschermen en te verdedigen tegenover een niet uitgelokte aanval van Rusland op haar grondgebied en nog daarvoor de militaire hulp van andere landen oproepen.	Wij staan achter de wapenleveringen aan Oekraïne, die tot doel hebben dat het land zijn grondgebied kan verdedigen en de oorlog tegen Rusland niet verliest. Dat zou dramatische gevolgen hebben, in de eerste plaats voor Oekraïne zelf maar ook voor de veiligheid in de rest van Europa.	Wij staan achter de beslissingen inzake militaire steun en wapenleveringen die de federale regering de afgelopen twee jaar nam. Het is belangrijk om Oekraïne te steunen op diplomatiek, humanitair, economisch en militair vlak. Daarnaast steunen we ook de verschillende sanctiepakketten tegen Rusland. Alleen op die manier kan Rusland onder druk worden gezet.			
V4.2. Is uw partij voor een verbod op de toekomstige levering aan Oekraïne van bepaalde soorten wapens door de NAVO-bondgenoten?	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja			
V4.2.1. Indien ja: Welke soort wapens?	Er zijn uiteraard bepaalde soorten wapens waarin de handel niet toegestaan is, waaronder kernwapens. Bepaald dient in dit kader uiteraard de internationale verplichtingen en exportcontrolegeving na te leven.	Nucleaire wapens	Oekraïne heeft duidelijk nood aan meer en aan moderne wapengroepen om haar bevolking en infrastructuur te beschermen tegenover de nietsontziedende bombardementen van Rusland. Op dit moment is bijvoorbeeld de nood aan luchtafweer enorm hoog. We moeten te allen tijde vermijden dat Oekraïne dit conflict verliest. Rusland verluft amper dat ze – na een potentiële overwinning tegenover Oekraïne – haar visie op andere landen wil richten. Maar de levering van bepaalde soort wapens zoals bijvoorbeeld kernwapens blijft uit – den boze voor ons.	Oekraïne heeft duidelijk nood aan meer en aan moderne wapengroepen om haar bevolking en infrastructuur te beschermen tegenover de nietsontziedende bombardementen van Rusland. Op dit moment is bijvoorbeeld de nood aan luchtafweer enorm hoog. We moeten te allen tijde vermijden dat Oekraïne dit conflict verliest. Rusland verluft amper dat ze – na een potentiële overwinning tegenover Oekraïne – haar visie op andere landen wil richten. Maar de levering van bepaalde soort wapens zoals bijvoorbeeld kernwapens blijft uit – den boze voor ons.	Wapens die strijdig zijn met het internationaal recht. Massavernietingswapens, clustermunitie, antipersoonlijnen etc.				
V4.2.2. Indien nee: Waarom?	/	/	/	/	/	/			
V4.3. Steunt u partij de toetreding van Oekraïne tot de NAVO? Waarom wel/niet?	Ja. Het is aan landen om hun eigen (buitenlandse) beleid vorm te geven in lijn met het internationale recht. De beslissing om tot de NAVO te willen toetreden is een Oekraïense beslissing. De NAVO houdt vast aan zijn open deur beleid, maar voert zelf geen actieve uitblijfsproef. Gegeven de huidige omstandigheden is een snelle Oekraïense toetreding niet aan de orde. Eventuele toetreding vereist een grondig debat, waarbij alle alle criteria moet worden voldaan. Het feit dat verschillende landen tot de NAVO willen toetreden geeft aan dat er een reële veiligheidsdreiging uitgaat van Rusland, meke omdat Rusland voorgaande veiligheidsafspraken niet heeft nagelief.	Ja. NAVO handelt op basis van artikel 10 van het Verdrag van Washington, het zogenaamde "open deur" beleid. De deur van de NAVO blijft openstaan voor elk Europees land dat in staat is de verdragen en de verplichtingen van het lidmaatschap aan te gaan en bij te dragen tot de veiligheid van het Euro-Atlantisch gebied. Wij steunen de toetreding van Oekraïne tot de NAVO, omdat het de vrije keuze van Oekraïne is om dit te doen, net zoals Frankrijk en Zweden dit hebben besloten ter verdediging tegen de agressie van Rusland. Het bondgenootschap wordt echter het inherente recht van Oekraïne op zelfverdediging en het recht van Oekraïne om zijn eigen veiligheidsregelingen te kiezen.	Nee. Iedere soevereine staat heeft het recht om haar eigen buitenlandse beleid volledig zelf te kiezen. Oekraïne heeft heel duidelijk haar ambitie uitgesproken om toe te treden tot de EU en de NAVO. Wij erkennen en respecteren die keuze en vinden dat Oekraïne in de toekomst zeker moet kunnen toetreden, ook tot de NAVO. Maar er zijn en blijven bepaalde voorwaarden verbonden aan dergelijke toetreding. Op dit moment voldoet Oekraïne nog niet aan de voorwaarden voor een toetreding. Een land in oorlog waarvan de toekomstige grenzen nog niet volledig vastliggen, kan bijvoorbeeld niet toetreden.	Dat is op dit moment eigenlijk niet aan de orde. Een land in oorlog kan en zal niet toetreden tot de NAVO. Het belangrijkste is dat Oekraïne de oorlog tegen Rusland niet verliest en zijn grondgebied en burgers kan beschermen. Daarna kan Oekraïne net als andere landen, lid worden van de NAVO als het de toetredingsprocedure volgt en alle lidstaten het daarvoor eens zijn.	Nee. Op dit moment ligt ons dit geen goed idee. Oekraïne is in volle oorlog verzeeld met Rusland. Naast militaire en politieke steun, heeft Oekraïne nood aan andere zaken zoals verdere financiële steun.	Nee. De logica van militaire allianties, blok tegen blok, kan geen vrede garanderen. Bij elke versterking van een militaire alliantie, voelt de tegenstander zich wat minder veilig. Die is dan geneigd zichzelf ook te versterken. Dit is het begin van een escalatie en van een gewarfeld wapenwedloop, zoals we nu meemaken. Een offensieve militaire alliantie zoals de NAVO, die de wapenwedloop aanzagt, is geen deel van de oplossing, maar deel van het probleem. Póster voor Oekraïne met een niet-gebonden status passen daarin, zodat geen enkel land noch door Rusland, noch door de NAVO wordt "ingekapseld" en er geen buitenlandse militaire bases, troepen of wapensystemen (nuclear of anderszins) geïnstalleerd worden. Zo kunnen soevereiniteit en niet-inmenging in de binnenlandse aangelegenheden, de grondbeginselen van het internationaal recht, worden gerespecteerd.			
V4.4. Vrede vzw en andere organisaties uit het Belgisch maatschappelijk middenveld eisen een onmiddellijk staakt-het-vuren, met het oog op onderhandelingen voor een rechtvaardige en duurzame vrede. Steunt u partij deze eiz?	Nee	Dergelijke vragen kan je niet beantwoorden met louter "ja" of "nee", veel hangt af van de houding van de sturende partijen. Deze vragen moeten beantwoord worden door het soevereine Oekraïense volk, die het volste recht heeft zich te verdedigen tegen de aanval en invasie van Rusland. Indien Oekraïne aangeeft te willen onderhandelen, zoals het recentelijk ook heeft gedaan, dan gaan we daar uiteraard op in en steunen we dit. Op 15 en 16 juni vindt er een vredesconferentie plaats in Zwitserland. De bedoeling is om route uit te stippen die moet leiden naar vrede in Oekraïne. Wij hopen dat dit het begin kan zijn van een vredesproces tussen Rusland en Oekraïne.	Nee	Ja	Nee	Ja			
V4.4.1. Indien ja: Op welke manier (en/of met welke actor(en)) denkt u partij dat dit staakt-het-vuren gerealiseerd kan worden?	/	/	/	In een ideaal scenario komt er een onmiddellijk staakt-het-vuren en worden er onderhandelingen gestart met het oog op een duurzame vrede. De bal ligt daarvoor volledig in het kamp van Rusland, dat zijn militair offensief eerst moet stopzetten en zich moet terugtrekken uit Oekraïne. Daarna moeten er wederzijdse veiligheids garanties komen en een nieuwe veiligheidsarchitectuur op het Europese continent.		Een snel staakt-het-vuren is de beste oplossing voor de Oekraïne en de Europese bevolking, zij lijden meer onder de sancties dan de Russische oligarchen. Onderhandelingen zijn mogelijk en die zijn er ook al geweest, bijvoorbeeld over de export van graan, wat voor heel landen zeer belangrijk was en over de uitschakeling van gevangenen. Deze onderhandelingen kunnen als basis gebruikt worden voor minstens een staakt-het-vuren. Volgens Vrede vzw en andere Belgische middenveldorganisaties is het in het belang van de veiligheid, stabiliteit en vrede in Europa, om een alternatief veiligheidsstelsel uit te bouwen voor het hele continent, gebaseerd op de principes van de Clot Palmer Commissie (die het gemeenschappelijke veiligheid in 1982 heeft uitgewerkt). Het gaat om een nieuwe veiligheidsarchitectuur, collectief en onbeelbaar, die gebaseerd is op het principe dat veiligheid niet ten koste van anderen kan worden nagetroefd. Zo is Rusland bijvoorbeeld een directe baar van de Europese Unie. Veiligheid in Europa kan dus alleen samen met Rusland worden bereikt. Onderhandelingen, veiligheidsafspraken en wapenleveringen zijn daarbij essentieel.			
V4.4.2. Indien nee: Vindt u partij dat er aan bepaalde voorwaarden (en welke) moet worden voldaan, voordat er diplomatieke onderhandelingen kunnen beginnen?	Het is aan Oekraïne om de krijtlijnen uit te tekenen voor de onderhandelingen. De Russische invasie is niet alleen in strijd met het internationale recht, ze toont ook dat Rusland voorgaande afspraken niet honoreert. Rusland had zich gelungeerd om mee de veiligheid van Oekraïne te verzekeren en heeft deze afspraken geschonden. Ook later toonde Russisch president Poetin zich meermalen onbetrouwbaar, waardoor de uitkomst van onderhandelingen nagemoeg per definitie onzeker is. Uiteraard steunt de N-VA een snelle en duurzame oplossing voor dit conflict, waarvoor diplomatieke onderhandelingen onontbeerlijk zijn. Tegelijk wijzen we erop dat schendingen van het internationaal (humanitair) recht onderzocht moeten worden en de verantwoordelijken ter verantwoording moeten worden geroepen. Vanzelfsprekend stop de oorlog onmiddellijk als Rusland zijn illegale invasie stopt.	/	Een oorlog wordt nooit beëindigd op het slagveld, maar steeds aan de onderhandelingstafel. De EU en de NAVO moeten dit goed beseffen, en dat beseffen ze ook goed. Op dit moment zijn zowel Rusland als Oekraïne nog niet bereid om aan de onderhandelingstafel te gaan zitten. Beide partijen denken in de toekomst nog hun positie te verbeteren. Op het moment dat beide partijen in het conflict aangeven bereid te zijn om de onderhandelingen op te starten, moeten de Westerse landen de nodige diplomatieke ondersteuning bieden. Maar we moeten er in de tussentijd voor zorgen dat Oekraïne in een zo sterk mogelijke onderhandelspositie terecht kan komen. We mogen als democratisch land, toegewijd aan het internationaal recht en de rechtstaat, nooit toestaan dat een land als Rusland een ander soeverein land kan binnenvallen zonder gevolgen. Indien Rusland morgen stopt met vechten, houdt de oorlog op. Indien Oekraïne morgen stopt met vechten, houdt het land op te bestaan.	/	Oekraïne is een soeverein land en de inval van Rusland is / illegaal en moet bestreden worden. Geen enkel conflict kan militair worden beëindigd, op een bepaald moment zullen onderhandelingen nodig zijn. Maar als we kijken naar de situatie op het terrein, is de situatie daarvoor op dit moment niet gunstig. Poetin moet in een positie worden gebracht dat hij belang heeft bij onderhandelen en de uitkomst voor Oekraïne gunstig kan zijn. Er is ook het precedent van 2014, toen wel werd onderhandeld maar het resultaat was dat de illegale bezetting van de Krim werd bevestigd en dat Poetin uiteindelijk geen compromis heeft moeten sluiten. Uiteraard zal een uiteindelijk oplossing voor het conflict slechts kunnen middels politieke onderhandelingen, maar daar op dit moment en onvoorwaardelijk voor platten, speelt alleen maar in de kaart van Rusland.				

GEMEENSCHAPPELIJKE VEILIGHEID						
Vraag	N-VA	Open Vld	CD&V	Vooruit	Groen	PvdA
<p>Volgens Vrede vzw en andere Belgische middenveldorganisaties is het in het belang van de veiligheid, stabiliteit en vrede in Europa, om een alternatief veiligheidssysteem uit te bouwen voor het hele continent, gebaseerd op de principes van de Olaf Palme Commissie (die het begrip gemeenschappelijke veiligheid in 1982 heeft uitgewerkt). Het gaat om een nieuwe veiligheidsarchitectuur, collectief en ondeelbaar, die gebaseerd is op het principe dat veiligheid niet ten koste van anderen kan worden nagestreefd. Zo is Rusland bijvoorbeeld een directe buur van de Europese Unie. Veiligheid in Europa kan dus alleen samen met Rusland worden bereikt. Onderhandelingen, veiligheidsakkoorden en wapenverdragen zijn daarbij essentieel. V.5.1. Is uw partij het eens met bovenstaande stelling? Waarom wel/niet?</p>	<p>Nee. Voor N-VA blijven diplomatieke onderhandelingen een cruciaal instrument om duurzame (vredes)akkoorden te sluiten. De op regels gebaseerde internationale orde, waarbij landen de regels van het internationaal recht respecteren, blijft de voornaamste garantie op vreedzame internationale relaties. De NAVO blijft de voornaamste hoeksteen om onze collectieve veiligheid te verzekeren in het geval dat anderen doelmeebewust de regels van het internationale recht schenden. Gezien de Russische schendingen van het internationale recht, de continue oorlogsdreiging en het feit dat Rusland aangelegene veiligheidsakkoorden niet honoreert, is er geen alternatief om onze veiligheid te verzekeren. Het maakt het ook erg moeilijk om te kunnen vertrouwen op de engagementen van Rusland. Complementair aan onze NAVO-engagementen zetten we in op Europese defensiesamenwerking en stellen we bijvoorbeeld een Europese Veiligheidsraad voor die de diverse bedreigingen tegen de EU en haar lidstaten moeten ondervangen.</p>	<p>Voor 22 februari 2024 (inval Rusland in Oekraïne) was de lijn duidelijk dat het belangrijk was om rond de collectieve veiligheid van Europa, inclusief Rusland, gesprekken te voeren. In die zin kon er openheid getoond worden t.a.v. Rusland (vb. dialoog omtrent wapenbeheersing en transparantie), maar niet ten koste van zelfbeschikking van individuele landen. Het is niet aan Rusland om te bepalen over de toekomst van landen zoals Oekraïne. Oekraïne is een soeverein land en dient zelf haar koers te bepalen. Door aanvalsoorlog heeft Rusland haar ware ambitie getoond: uitbreiding van territorium en onderdrukking van volkeren. Deze oorlog toont aan dat er (momenteel) geen alternatief veiligheidssysteem kan komen, maar dat NAVO de hoeksteen van onze collectieve veiligheid is en blijft. Zonder NAVO had het Kremlin ons grondgebied al lang aangevallen. Door de agressie / de aanval van Rusland is het bijzondere om, met het huidige regime in het Kremlin, in bovenstaande stelling nog te geloven.</p>	<p>Nee. Rusland is een buur van Europa en dat zal altijd zo blijven. Dat is nu eenmaal een geografische realiteit. In die gedachte is het aangewezen om een zo goed mogelijke verstandhouding te behouden met onze buren, ook met Rusland. Onderhandelingen, veiligheidsakkoorden en wapenverdragen zijn essentiële elementen wanneer we op een duurzame en vreedevolle manier willen samenleven met Rusland. In het verleden, na het einde van de Koude Oorlog meer bepaald, werd reeds geprobeerd om Rusland te betrekken bij de Europese veiligheidsstructuur. De uitbreiding van de NAVO, de interventies van Rusland in enkele buurlanden en de bezetting van de Krim maakten de samenwerking steeds moeilijker. Rusland kiest voor andere waarden en normen waar mensenrechten en democratisch bestuur niet meer centraal staan. Elke democratische oppositieteam wordt er met geweld het zwijgen opgelegd. Die uiteenlopende visies maken dat Rusland momenteel niet tot de Europese veiligheidsstructuur kan behoren. Op dit moment vormt Rusland bovendien een bedreiging voor de vrede en stabiliteit op het Europese continent. De NAVO is de hoeksteen van het Belgisch veiligheidsbeleid en dat moet ook in de toekomst zo blijven. Het is op dit moment ondenkbaar om een veiligheidsarchitectuur uit te tekenen waarin Rusland mee inspraak heeft over de manier waarop Europa zich moet verdedigen o.a. in grote mate tegen Rusland.</p>	<p>Ja. Wij zijn het uiteraard eens met deze stelling. Het leidende principe daarbij is de territoriale integriteit en soevereine gelijkheid van iedere staat om al dan niet toe te treden tot multilaterale verdragen en allianties, zoals vastgelegd in art. 1 van de Helsinki Final Act uit 1975. De realiteit is evenwel dat Rusland die principes geschonden heeft door vanaf 2014 de Krim te bezetten en vervolgens op 24 februari 2022 een volledige invasie in Oekraïne te lanceren. Tot op vandaag gaat Rusland door met het bombarderen van Oekraïense steden en maakt het zich schuldig aan oorlogsmisdaden.</p>	<p>Ja. Op dit moment hebben we de NAVO nodig om veiligheid te garanderen. Het zou goed zijn als Europa op termijn naar een dergelijke architectuur kan evolueren. Als de oorlog eindigt en Poetin verdwijnt van het toneel ontstaat er misschien momentum om deze nieuwe architectuur uit te bouwen. Het is in elk geval een kans die we hebben laten liggen na het einde van de koude oorlog.</p>	<p>Ja. We werken aan een gemeenschappelijke veiligheidsarchitectuur op het Europese continent, met name door multilaterale ontwapeningsgesprekken nieuw leven in te blazen. Vrede is niet de afwezigheid van oorlog, vrede betekent echte veiligheid. Onbevreesd leven kun je maar in een veilige omgeving die je beschermt tegen oorlog, conflicten en bedreigingen. We kiezen voor 'collectieve veiligheid'. Dit is trouwens een van de principes van de Verenigde Naties. In de jaren 1970 stond 'collectieve en ondeelbare veiligheid' centraal in het Helsinki-proces. Niemand is veilig tot we allemaal veilig zijn. Het Helsinki-proces speelde een belangrijke rol in het doen afnemen van de spanningen tussen Oost en West tijdens de Koude Oorlog. De drie ontwapeningsakkoorden die in haar schoot gesloten werden, deden ook het vertrouwen tussen de Europese landen groeien. Pierre Harmel, de Belgische minister van Buitenlandse Zaken van 1966 tot 1973, was een van de inspiratoren van dit Helsinki-proces gebaseerd op samenwerking en dialoog. Het Helsinki-proces omvatte niet alleen de politiek-militaire aspecten van veiligheid, maar ook veel breder naar de economische, ecologische, menselijke en sociale dimensies. Ook in de Verenigde Naties sluit het principe van menselijke veiligheid hierop aan. We willen dus een nieuwe veiligheidsarchitectuur voor Europa. Historisch gezien biedt het Helsinki-proces, dat leidde tot de oprichting van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), een bron van inspiratie. We zien ook nieuwe vormen van vreedzame samenwerking ontstaan tussen landen over de hele wereld. We garanderen daarom een niet-gebonden status, zodat geen enkel land noch door Rusland, noch door de NAVO wordt 'ingekepseld' en er geen buitenlandse militaire bases, troepen of wapensystemen (nucleair of anderszins) gestationeerd worden. Zo kunnen soevereiniteit en niet- inmenging in de binnenlandse aangelegenheden, de grondbeginselen van het internationaal recht, worden gerespecteerd.</p>
<p>V.5.2. Vindt uw partij dat de NAVO, die Rusland officieel identificeert als "een systemische rivaal", de opbouw van een collectieve veiligheidsarchitectuur in Europa bemoeilijkt? Waarom wel/niet?</p>	<p>Nee. De NAVO is een alliantie gericht op collectieve verdediging. De Russische dreigingen en de illegale inval in Oekraïne tonen aan dat we onze weerbaarheid moeten opschroeven om de dreigingen te kunnen afslaan. Daarvoor is samenwerking binnen de NAVO onontbeerlijk. Rusland heeft zich in het verleden een onbetrouwbare partner getoond wanneer het aankomt op het naleven van veiligheidsgaranties. Daarenboven streeft de NAVO geen uitbreiding na, maar hanteert het een open deur politiek. Het valt aan elk land toe om een eigen buitenlands beleid vorm te geven, met respect voor de regels van het internationaal recht. Het is de Russische dreiging die er voor gezorgd heeft dat plots nieuwe landen tot de NAVO zijn toegetreden.</p>	<p>Nee. Rusland toont al meer dan twee jaar elke dag aan dat de analyse van NAVO volledig correct is en weldegelijk een "systemische rivaal" is.</p>	<p>Nee. De manier waarop de Russische Federatie wordt bestuurd, staat haaks op de waarden en normen die we in Europa hanteren. De strategieën van hybride dreigingen die Rusland de laatste jaren heeft ontwikkeld en hanteert, zijn een bedreiging voor de stabiliteit en voor de rechtsstaat in Europa en andere NAVO-leden. Denk maar aan pogingen tot verkiezingsmanipulatie, verspreiden van fake news, pogingen tot omkering van vooraanstaande figuren en politici, enzovoort. De niet-uitgelokte aanvalsoorlog die Rusland is gestart in Oekraïne, is een grote bedreiging voor het Europese continent. Rusland wordt daarom terecht geïdentificeerd als een systemische rivaal.</p>	<p>Nee. De positie van de NAVO ten aanzien van Rusland is uiteraard gewijzigd sinds het begin van het conflict met Oekraïne in 2014 en zeker na de inval in Oekraïne van 22 februari 2022. Later dat jaar werd op de NAVO-top in Madrid een nieuwe strategische nota aangenomen waarin Rusland terecht omschreven wordt als de belangrijkste en meest directe bedreiging voor de bondgenoten en voor vrede en stabiliteit in de Euro-Atlantische regio. Dat is een koerswijziging ten opzichte van de vorige strategie, waarin Rusland nog een partner van de NAVO werd genoemd en er sinds 2002 consultaties plaatsvonden in de schoot van de NAVO-Rusland Raad. Rusland heeft dit dus volledig aan zichzelf te danken.</p>	<p>Nee. Op dit moment is het vooral de Russische agressie die de opbouw van een nieuwe veiligheidsarchitectuur bemoeilijkt. De NAVO is - bij gebrek aan alternatief - op dit moment dan ook absoluut noodzakelijk, al hebben we nood aan een organisatie en veiligheidsstructuur die de polarisatie in Europa kan overstijgen</p>	<p>De dreiging met de inzet van kernwapens door Poetin moet ernstig genomen worden. Tegelijk zegt generaal Vadym Skibitsky, adjunct-chef van de Oekraïense militaire inlichtingendienst HUR dat onderhandelingen met Rusland op termijn onafwendbaar zijn, hij zegt dit in het licht van een nieuw Russisch offensief waarbij Oekraïne nog meer grondgebied zou kunnen verliezen wat hun onderhandelspositie nog zwakker zou maken. Hoe je het ook draait of keert Rusland blijft de buur van Europa en ook al ben je geen vrienden, je maakt best duidelijke afspraken. Zolang Europa steevast probeert Rusland in haar invloedssfeer te krijgen, zullen spanningen blijven bestaan. Zijn we Poetin vrienden, zoals velen beweren. Vinden we dat Poetin en de zijnen zich constructief opstellen hierin? Neen, totaal niet. Maar er zijn deals gesloten met Al-Sisi in Egypte, met Saudi-Arabië en Olivier Vandecasteele is vrijgekomen na onderhandelingen met Iran. Met wie er wordt onderhandeld hangt vandaag helemaal niet af van al dan niet dictator zijn, maar wel van geopolitieke belangen. Het is in het collectief belang van Europa en van Rusland om aan die gedeelde veiligheid te werken. Europese leiders belemmeren dit evenzeer dan Russische leiders.</p>
<p>V.5.3. Vindt uw partij dat België in Europees verband het initiatief moet nemen voor diplomatieke stappen die tot de-escalatie en toenadering kunnen leiden, met name met Rusland? Waarom wel/niet?</p>	<p>Ja. Als voorzitter van de EU heeft België een rol te spelen in het zoeken naar eensgezindheid tussen de Europese lidstaten en naar een diplomatiek draagvlak om steun voor Oekraïne te verzekeren en om op die manier zo snel mogelijk een einde aan de oorlog te maken. Het is in eerste instantie aan Oekraïne om de krijtlijnen uit te tekenen waarbinnen het onderhandelingen met Rusland mogelijk ziet. Daarnaast moet België er blijven op hameren dat de verantwoordelijken van de oorlog en van oorlogsmisdaden ter verantwoording worden gehouden.</p>	<p>Omdat Poetin en het Russisch regime niet met ons willen praten en niet willen de-escaleren. Het is aan Oekraïne om te bepalen of het land en onder welke voorwaarden het zal praten / onderhandelen met Rusland. Uiteraard willen we dat de oorlog stopt, maar dan moet Rusland stoppen met haar agressie tegenover een soeverein land.</p>	<p>Nee. Zoals eerder gezegd: dit conflict zal beëindigd moeten worden aan de onderhandelingstafel. Maar zolang beide partijen geen bereidwilligheid tonen om de onderhandelingen te starten, is er geen kans op slagen. Achter de schermen kan de diplomatie wel al contacten onderhouden, zodat – indien beide partijen oprechte interesse tonen in vredesonderhandelingen – op het juiste moment de onderhandelingen zo vlot mogelijk kunnen verlopen. Indien het Westen Oekraïne aan de onderhandelingstafel 'dwingt' door bijvoorbeeld wapenleveringen te stoppen, staan we de facto toe dat Rusland dit conflict wint en dat Oekraïne onder Russische controle valt. Dit zal de vrede op het Europese continent stevig onder druk zetten en de kans op verdere conflicten enkel vergroten.</p>	<p>Ja. Laat ons duidelijk zijn: dit is een oorlog tussen Oekraïne en Rusland waar ons land, de EU en NAVO niet rechtstreeks betrokken partij zijn maar waar wij wel duidelijk de kant van Oekraïne gekozen hebben en het onze doelstelling is Oekraïne te steunen zodat zij hun bevolking en grondgebied kunnen beschermen en de oorlog niet verliezen. De ideale weg om dat te bereiken is dat Rusland zijn offensief stopt en zich terugtrekt, waarop er onderhandelingen kunnen plaatsvinden om te komen tot een duurzame vrede. Elke medewerking die België en de EU daartoe kunnen verlenen, steunen wij.</p>	<p>Nee. Op dit moment onderhandelingen opstarten is niet opportuun, tenzij Rusland zich tegen alle verwachtingen in toch bereid zou verklaren zich uit de illegaal bezette gebieden terug te trekken. Zie antwoord hierboven.</p>	<p>Ja. Wij pleiten voor een snel staakt-het-vuren en voor vredesonderhandelingen omdat dit de beste oplossing is voor zowel de Oekraïense bevolking als de Europese bevolking, die meer lijdt onder de westerse sancties dan de Russische Oekraïne. Turkije, Brazilië en zelfs de paus hebben al stappen ondernomen om zulke onderhandelingen mogelijk te maken. Europa zou dat ook moeten doen, in plaats van blindelings de escalatiestrategie van de VS te volgen. Gezien de escalatie, het dagelijks verlies van levens en vervoesting, is het volstrekt onverantwoord om de diplomatieke optie geen kans te geven. Nu zelfs gepensioneerde hoge militairen in de Verenigde Staten en Europa een diplomatieke oplossing als uitweg zien, moet Europa zijn gewicht in de schaal leggen. Het menu van de onderhandelingen voor een rechtvaardige vrede is bekend: respect voor de Oekraïense soevereiniteit en veiligheids garanties voor beide landen, net als voor de rest van Europa. We hebben de plicht om het te proberen, want jaren van onderhandelen zijn beter dan nog een dag langer oorlog. We versterken het professionele diplomatenkorps: diplomatie voorkomt en beëindigt oorlogen. We baseren deze diplomatie op het internationaal recht, territoriale integriteit en het streven naar de veiligheid van iedereen in Europa.</p>

EU VEILIGHEID & DEFENSIEBEBEID

Vraag	N-VA	Open Vld	CD&V	Voortv.	Groen	PvdA
V4.1. Vindt u partij dat het de taak is van de EU om de onderzaken en ontlastingsprojecten, die de productiecappaciteit en het concurrentievermogen van de Europese militaire industrie te financieren? Waaroner wel/niet?	Ja. In de huidige geopolitieke situatie, met name na herhaalde dreigingen van landen van EU lidstaten is het nodig onze verdedigingscapaciteit te versterken. Gezien het belang van onze kritieke infrastructuur, onze maritieme aanwezigheid en de impact die we daarbij te ervaren, zijn meer investeringen in Defensie nodig. De industrie is uitermate competitief en is zeer goed gerangschikt. We moeten dus werk maken van een vergoedbare defensiemarkt. Verder dienen we werk te maken van het wegwerken van de belemmerende voorwaarden voor de defensie-industrie. Het is voor de industrie moeilijk de gegeren vraag naar defensie-systemen bij te houden. Voor de EU is het nodig om meer arbeidskrachten te krijgen om de bevoordoorstelling in crisistijd. Daardoor worden zorginvesteringen in R&D voor innovatie met mogelijke coölatie in defensie-voorzieningen.	Ja. Verdedigingszorg voor zelfstandig investeren door lidstaten. Defensie is belangrijk voor de EU. Het is belangrijk om de Europese defensie-industrie te stimuleren. Dit kan perfect onder meer zijn van de NAVO. Een Europese defensie-lijn zal meer efficiëntie opleveren. Het is belangrijk om de strategische autonomie en voor een betere afstemming van de activiteiten. Het is de taak van de EU om dit proces te coördineren.	Ja. Op dit moment is onze defensie-industrie in grote mate afhankelijk van de VS. Er is noodzaak om meer om de Europese defensie-industrie te stimuleren. Dit kan perfect onder meer zijn van de NAVO. Een Europese defensie-lijn zal meer efficiëntie opleveren. Het is belangrijk om de strategische autonomie en voor een betere afstemming van de activiteiten. Het is de taak van de EU om dit proces te coördineren.	Ja. De noodzaak in Oekraïne en de geopolitieke verschuiving van de afgelopen jaren hebben strategische autonomie hoog op de agenda gezet. Dit moet in belangrijke mate worden afgedekt door de lidstaten en meer Europese bronnen. Deze militaire capaciteit en investeringen zullen daardoor oplet. Wij zien een grote engagementen van landen en landen om investeringen in onze eigen defensie en veiligheid, in het in onze belang. Via Europese financiering onze eigen defensie-industrie verder te bouwen.	Ja. Ja, we kijken naar Europese strategische autonomie op te bouwen. Lieve globale aanpak binnen Europa en inzet van de grote landen met een eigen industrie en belangrijke landen die dan dan afhankelijk zijn.	Nee. Onze openbare diensten zijn over het hele continent onderdrukt, maar de Europese Lieve gaat opnieuw cruciale economische overbelasting weg van richting andere wettelijke maatregelen. Het Europese Parlement komt zo nu voor de eerste van de eerste van een "ontwerpcommissie". Tijdens de gesprek worden problemen voor ontbrekend, geïntegreerd en integratie-acties zullen rechtshandhaving en veiligheid bevorderen. De Europese Commissie zal er ook expliciet afsluiten op de Arbeidsgereguleerder toe zou staan. Deze richting bevestigd de wetgeving te doen of de afstemming van de akkoord. Ten behoeve van de oecologische economie om ASAP de doel-opschrijving voor 60-ure werkweek. Daarnaast. Werknemers in deze sector door gewaarschuwd dat precieze en concrete voorstellen. We zullen ons ook inzetten bij de wetgeving. Artikel 41.12.2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie verbandt dat "Urgende die voorstellen uit de huidige hebben de militaire arbeidsdag" en wordt komen van de EU-begroting. Door deze wet te beschrijven en een industriële project, probleem de Commissie openbaar de Europese verdragen te ontzelen.
V4.1.1. Indien nee: Waar zou de EU een groot deel van het budget, dat u naar defensie militairizing gaat, beter in investeren volgens uw partij (bv. de digitale energietransitie, jobcreatie in duurzame sectoren, enz.)?	/	/	/	/	/	Wij kiezen voor overbelastingen, onder democratische controle, in plaats van een Lieve de. De lidstaten van grote multinationals behoudt. We zullen een Europees deel van de bestrijding en dienen rechtvaardig en ontwikkeld, tegen de richtlijn van liberalisering en privatisering. In sommige sectoren zijn belangrijke om het aan markt te geven. We nemen onze energie eigen handen. Power to the people. We richten nieuwe openbare energieopslag op en ontwikkelen een Europees energiecontract.
V4.2. Vindt u partij dat er meer transparantie moet komen over de invloed van de militaire industrie op het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebepalen van de EU? Waaroner wel/niet?	Ja. We vinden de bestaande regels met betrekking tot belangenvermenging en maken de belangenvermenging bij de Europese veiligheids- en defensiebepalen van de EU? Waaroner wel/niet?	De Europese lidstaten houden reeds dergelijke regels bij. Transparantie geldt niet enkel voor de militaire industrie, maar voor alle sectoren en lidstaten. Maar we zijn noch tegen meer transparantie als, zoals het ook veiligheids niet in de huidige brengt.	Ja. Het is belangrijk dat Europese bedrijven en contracten beter gaan samenwerken met andere militaire industrie. Meer transparantie kan ervoor zorgen dat ook bedrijven van kleinere Europese lidstaten een eerlijke kans krijgen om volwaardig mee te degenen naar bepaalde grote contracten. Om een overheerige Europese defensie-industrie uit te bouwen, is een sterke politieke en institutionele ondersteuning. We moeten hierbij actief steeds, getuigen dat de defensie-industrie niet goed begaan hoe het OVDE van de EU er gaat zitten. Transparantie is de onderbouw is het wel belangrijk. Een grote productiecapaciteit voor Europese wapens draagt ertoe bij om de veiligheid te verbeteren voor meer afzetmogelijkheden en een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.	Ja. Transparantie over de invloed van de militaire industrie op het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebepalen van de EU? Waaroner wel/niet?	Ja. Transparantie, zeker in beleid met respectiviteit, is ook voor grote partijen altijd al hebben gekend.	Ja. Dit is een belangrijke kwestie die met de lidstaten van de militaire industrie, moeten de duizenden schadelijke gevolgen worden tussentussentijd en de defensie-industrie. Het is belangrijk om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.
V4.3. Vindt u partij dat er meer transparantie moet komen over de invloed van de militaire industrie op het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebepalen van de EU? Waaroner wel/niet?	Ja. We vinden de bestaande regels met betrekking tot belangenvermenging en maken de belangenvermenging bij de Europese veiligheids- en defensiebepalen van de EU? Waaroner wel/niet?	De Europese lidstaten houden reeds dergelijke regels bij. Transparantie geldt niet enkel voor de militaire industrie, maar voor alle sectoren en lidstaten. Maar we zijn noch tegen meer transparantie als, zoals het ook veiligheids niet in de huidige brengt.	Ja. Het is belangrijk dat Europese bedrijven en contracten beter gaan samenwerken met andere militaire industrie. Meer transparantie kan ervoor zorgen dat ook bedrijven van kleinere Europese lidstaten een eerlijke kans krijgen om volwaardig mee te degenen naar bepaalde grote contracten. Om een overheerige Europese defensie-industrie uit te bouwen, is een sterke politieke en institutionele ondersteuning. We moeten hierbij actief steeds, getuigen dat de defensie-industrie niet goed begaan hoe het OVDE van de EU er gaat zitten. Transparantie is de onderbouw is het wel belangrijk. Een grote productiecapaciteit voor Europese wapens draagt ertoe bij om de veiligheid te verbeteren voor meer afzetmogelijkheden en een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.	Ja. Transparantie over de invloed van de militaire industrie op het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebepalen van de EU? Waaroner wel/niet?	Ja. Transparantie, zeker in beleid met respectiviteit, is ook voor grote partijen altijd al hebben gekend.	Ja. Dit is een belangrijke kwestie die met de lidstaten van de militaire industrie, moeten de duizenden schadelijke gevolgen worden tussentussentijd en de defensie-industrie. Het is belangrijk om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.
V4.4. Vindt u partij dat de EU de noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Nee. De noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Nee. De noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Nee. De noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Nee. De noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Nee. De noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Ja. Volgens het onderonderzoek SPRI was de Europese Unie in 2020 verhoudingsgewijs voor 26% van de wereldwijde export van grote wapens. In de NAVO-nieuw gaat het om bijna twee derde van alle wapenexport van de wereldwijde wapenmarkt. Dit wordt gesteund door de lidstaten van de NAVO. Het is belangrijk om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.
V4.5. Vindt u partij dat de EU de noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Nee. De noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Nee. De noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Nee. De noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Nee. De noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Nee. De noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Ja. Volgens het onderonderzoek SPRI was de Europese Unie in 2020 verhoudingsgewijs voor 26% van de wereldwijde export van grote wapens. In de NAVO-nieuw gaat het om bijna twee derde van alle wapenexport van de wereldwijde wapenmarkt. Dit wordt gesteund door de lidstaten van de NAVO. Het is belangrijk om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.
V4.6. Is uw partij voor de uitbouw van een EU-leger?	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Nee. Dit is een belangrijke kwestie die met de lidstaten van de militaire industrie, moeten de duizenden schadelijke gevolgen worden tussentussentijd en de defensie-industrie. Het is belangrijk om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.
V4.7. Vindt u partij dat de EU de noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Nee. Dit is een belangrijke kwestie die met de lidstaten van de militaire industrie, moeten de duizenden schadelijke gevolgen worden tussentussentijd en de defensie-industrie. Het is belangrijk om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.
V4.8. Vindt u partij dat de EU de noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Nee. Dit is een belangrijke kwestie die met de lidstaten van de militaire industrie, moeten de duizenden schadelijke gevolgen worden tussentussentijd en de defensie-industrie. Het is belangrijk om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.
V4.9. Vindt u partij dat de EU de noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Nee. Dit is een belangrijke kwestie die met de lidstaten van de militaire industrie, moeten de duizenden schadelijke gevolgen worden tussentussentijd en de defensie-industrie. Het is belangrijk om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.
V4.10. Vindt u partij dat de EU de noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Nee. Dit is een belangrijke kwestie die met de lidstaten van de militaire industrie, moeten de duizenden schadelijke gevolgen worden tussentussentijd en de defensie-industrie. Het is belangrijk om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.
V4.11. Vindt u partij dat de EU de noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Nee. Dit is een belangrijke kwestie die met de lidstaten van de militaire industrie, moeten de duizenden schadelijke gevolgen worden tussentussentijd en de defensie-industrie. Het is belangrijk om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.
V4.12. Vindt u partij dat de EU de noodzaak heeft om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken?	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Ja. Het is belangrijk om de industriële productiecapaciteit voor Europese wapens draagt te versterken.	Nee. Dit is een belangrijke kwestie die met de lidstaten van de militaire industrie, moeten de duizenden schadelijke gevolgen worden tussentussentijd en de defensie-industrie. Het is belangrijk om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van een soepelere wapenopvoeding. Dit zou de verspreiding van Europese militair materiaal naar autonome regio's, illegale circuits en naar corruptiebedrijven kunnen bevorderen, en zo oorlog en agressie over de hele wereld helpen verminderen.

GAZA						
Vraag	N-VA	Open Vld	CD&V	Vooruit	Groen	PvdA
V7.1. Vindt u partij dat er een militair embargo moet worden afgekondigd tegen Israël? Waarom wel/niet?	Nee. Dergelijke beleidslijnen zijn reeds gevormd uit kracht van Vlaanderen, zoals toegelicht door Minister-president Jambon in het Vlaams Parlement eind februari. 'Vlaanderen hanteert' deze beperkingen reeds sinds 2006 in de vorm van een algemene publieke beleidslijn, met name dat er vanuit Vlaanderen geen uitvoer noch doorvoer wordt goedgekeurd van militaire en dual-usegoederen die de versterking van de militaire capaciteit van de Israëlische krijgsmacht inhouden. Het gaat hierbij om goederen die gecontroleerd worden binnen de contexten van het Wapenhandelsverdrag of de dual-useverordening nr. 2021/821. Op Europees en internationaal niveau bestaat over deze kwestie geen eensgezindheid. Het is aan de betrokken landen om op dit vlak hun buitenlands beleid vorm te geven.	Ja. In een resolutie in de Mensenrechtenraad op 5 april 2024 heeft België voor een wapenembargo gestemd. Dit correspondent ook met de Belgische positie sinds 2009 (een onder impuls) van Minister De Gucht, naar aanleiding van de Gaza oorlog, die 3 gewesten werden samengeroepen en beslisten om geen wapenexporties meer uit te reiken die de militaire capaciteit van de strijdende partijen zou versterken. Realiteit op het terrein in Gaza toont aan dat het IDF onvoldoende het Internationaal Humanitair Recht respecteert en disproportioneel geweld inzet om Hamas te verslaan. De beslissing van 2009 blijft de juiste.	Ja. CD&V is tegen het verhandelen van wapens vanuit België naar Israël. Dit is niet meer dan logisch: we willen een staak het vuur en een duurzame vrede in de regio. Het helpt dan niet om extra militair materiaal op te sturen. Wapenhandel is in België een regionale bevoegdheid en sinds 2006 kent Vlaanderen geen exportlicenties voor de uit-voer van wapens naar Israël toe. Ook de uit- en doorvoer van dual-use goederen die Israël militair kunnen versterken (met uitzondering van dual-use producten waarvan onoverlegbaar kan aangevoerd worden dat de eindbestemming buiten Israël ligt, wordt in Vlaanderen niet meer goedgekeurd. In 2009 hebben de federale overheid en de deelstaten zich gedingend om geen exportlicenties toe te kennen voor goederen die de Israëlische strijdkrachten kunnen versterken. Pas einde 2023 hebben de Waalse en Brusselse regering beslist om deze afpraak daadwerkelijk uit te voeren.	Ja. Het disproportioneel geweld en de schendingen van het internationaal humanitair recht moeten beantwoord worden met sancties vanuit de EU. Handelsbelemmeringen behoren daarom.	Ja. Een land dat systematisch de mensenrechten en het internationaal humanitair recht schendt, moet niet militair worden gesteund. Dat was in andere gevallen in het verleden eveneens het geval.	Ja. Zie in ons verkiezingsprogramma: We passen ook een militair embargo toe, dat eveneens geldt voor de doorvoer van wapens en militaire technologie via Belgische luchtvaart.
V7.2. Vindt u partij dat het Associatieakkoord tussen de EU en Israël, dat dit land een geprivilegieerde positie geeft binnen de Unie, moet worden opgeschorst? Waarom wel/niet?	Nee. We roepen ertoe op dat alle partijen tot het conflict in de Gazastrook het Internationaal Humanitair Recht respecteren. Om tot een duurzame oplossing te komen, is het nodig om de bijeen zinnen op diplomatieke onderhandelingen. Dit zowel binnen de EU, om te zoeken naar een draagvlak, als met de andere belanghebbenden. Israël maakt een deel uit van elke oplossing tot het conflict. Het komt er dus op meer om samen met Israël en met andere belanghebbenden te zoeken naar een diplomatieke oplossing (de tweestatenoplossing die de N-VA al jaren steunt). In deze optiek is het weinig doeltreffend om Israël diplomatiek te isoleren.	We staan achter het onderzoek dat werd aangevraagd naar het naleven door Israël van zijn verplichtingen inzake het respect voor mensenrechten (conform artikel 2 van het Associatieakkoord). Indien uit dit onderzoek blijkt dat Israël zijn deel van het akkoord niet naleeft dan is het evident dat hieruit consequenties moeten volgen. Delen van het Associatieakkoord kunnen daarop in vraag worden gesteld of worden opgeschorst (maar hiervoor is een gekwalificeerde meerderheid nodig volgens jherover).	Ja. Het uitdragen van verdere relaties met Israël is nu helemaal niet aan de orde. De Associatieakkoord dient nu enkel en alleen gebruikt te worden om onze bezorgdheden duidelijk te maken aan Israël. Het bevestigden van het akkoord is een zeer verregaande maatregel waarvoor we een belangrijk communicatiekanaal verliezen. Indien we niet samen met Israël aan de onderhandelingstafel zitten, kunnen we de diplomatieke relatie nauwelijks tot diplomatieke druk zetten. Met verontwaardiging alleen gaan we geen resultaten boeken. Een opschorting (geen beëindiging) kan dus wel.	Ja. Het disproportioneel geweld en de schendingen van het internationaal humanitair recht moeten beantwoord worden met sancties vanuit de EU. Handelsbelemmeringen behoren daarom.	Ja. Israël moet in de huidige omstandigheden niet worden belooft met de status van geprivilegieerde handelspartner.	Ja. Zie verkiezingsprogramma: We schorten de preferentiële associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en Israël op. Dit normaliseert Israël als goede handelspartner terwijl ze een crimineel apartheidregime is. Via economische boycot (de financiële en economische voordelen die het land krijgt via deze akkoorden) wordt ook druk gezet op het regime tot het de oorlogsmisdaden niet meer pleegt.
V7.3. Vindt u partij dat er andere politieke en/of economische sancties moeten worden genomen tegen Israël?	Nee. Deze beslissingen moeten op een gecombineerde internationale wijze gebeuren. Het heeft geen zin om als individuele EU lidstaten te isoleren. We moeten daarom inzetten op diplomatieke en diplomatieke oplossingen. De EU is onze voornaamste hefboom om vlak van buitenlands beleid. Laten we dan ook op dat niveau naar overeenstemming zoeken.	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
V7.3.1. Indien ja: Welke?	/	Om de 2 statenoplossing in leven te houden is het cruciaal dat de EU strenger optrekt tegen de uitbreiding van de nederrettingen. Wij zijn daarom voorstander van een Europees exportverbod van Israëlische producten uit de nederrettingen. Het EU differentiatiebeleid heeft op dat vlak gefaald, maar het kan wel een belangrijke hefboom worden om Israël te dwingen tot een voorstander van restrictieve en gerichte maatregelen tegen economische en financiële actoren die bijdragen tot een consolidatie en uitbreiding van de nederrettingen in de Westbank en Oost-Jeruzalem.	cd&v pleit voor (individuele) sancties op Europees niveau gericht op Hamas-sympathisanten en gewelddadige Israëlische kolonisten en zal pleiten voor verdere economische sancties op Europees niveau als het buitenspoors geweld niet afneemt.	Het differentiatiebeleid ten aanzien van Israël aanschermen, met name: 1) in toekomstige bilaterale verdragen tussen België en Israël een territoriale clause toevoegen die duidelijk maakt dat het verdrag niet van toepassing is op bezet Palestijns gebied; 2) het aantal controles op goederen afloosigt uit Israël die ons land binnenkomen opvoeren, om te verzekeren dat geen sanctie in als aangevoerd dat er financiering geven aan bedrijven actief in de nederrettingenindustrie - zouden dan tegen sancties kunnen lopen; 4) Een verbod op handel met bezette gebieden. Idealiter doen we dit op Europees niveau, maar als daarover geen consensus is moeten we dit unilateraal doen... 5) Steun verliezen aan de onderzoeken door het Internationaal Gerechtshof en het Internationaal Strafhof naar schendingen van de mensenrechten en het internationaal recht... 6) Een volledig wapenembargo vanuit ons land en bij uitbreiding de Europese Unie... 7) Dit is geen sanctiemaatregel ten aanzien van Israël, maar we willen ook zo snel mogelijk overgaan tot het erkennen van de Palestijnse Staat.	Geen officiële samenwerking met Israël (tussen overheden dus), economische sancties, sancties tegen individuele Israëlische bewindhebbers en militaire en geweldsdadige kolonisten, importverbod uit de nederrettingen (hoewel dit geen sanctie is maar gewoon toepassing van Europese regelgeving).	Zolang de Israëlische regering het internationaal recht en de rechten van de Palestijnen weigert te respecteren, is ook tegen de Israëlische apartheid een boycot de meest aangewezen eerste maatregel. We nemen daarom actief deel aan de internationale BDS-campagne (Boycot, Divestment, Sanctions). We stoppen de invoer en verkoop van producten uit Israël. Net als economische missies naar Israël. Bedrijven die banden hebben met de bezetting in Palestina sluiten we uit van overheidsopdrachten. De PvdA nam overigens het initiatief voor deze uitsluiting van overheidsopdrachten in Simi Jans-Molenbergh. We willen dit uitbreiden naar alle beleidsgebieden in België.
V7.4. Steunt u partij de Zuid-Afrikaans klacht tegen Israël voor het Internationaal Gerechtshof wegens inbreuken op het Genocideverdrag? Waarom wel/niet?	Nee. Op dit moment is het in eerste instantie een doelstelling om via diplomatieke onderhandelingen te komen tot een duurzame oplossing voor het conflict. België steunt de grootste hefboom voor het buitenlandse beleid in de regio zelf. Israël zal onvermijdelijk moeten mee betrokken worden in het uitlaten van een duurzame vrede. In die optiek zien wij meer baat in het bijeen zoeken naar een diplomatieke draagvlak om het conflict te beëindigen.	Dit is geen kwestie van steun aan Zuid-Afrika, dat overigens inzake de invasie van Oekraïne door Rusland altijd heeft getracht de vriendschappelijke relatie met BRIC's partner Rusland te vrijwaren. België steunt het Internationaal Gerechtshof en vertrouwt op de rechtshandhaving van het ICJ om inzake deze materie een correct oordeel te vellen. Daarom zijn we voorstander van een Belgische tussenkomst tijdens het proces, om de rechtshandhaving van het ICJ bij te staan in het interpreteren van het internationaal recht, in het bijzonder die van het genocideverdrag.	Ja. Wat er op dit moment gebeurt in Gaza is verschrikkelijk. Er vinden een hoog aantal schendingen van mensenrechten en van het internationaal recht plaats, en dat door beide kanten in het conflict. Het aantal slachtoffers - meer dan 70% vrouwen en kinderen - dat reeds gevallen is en nog elke dag valt, is onaanvaardbaar. Of er al dan niet een genocide plaatsvindt in Gaza, is een andere vraag. 'Genocide' is een juridisch begrip waar specifieke kenmerken aan vanhangen. Het is dus goed dat deze claim onderzocht wordt door de juridische instantie die daarvoor bevoegd is. We hebben vertrouwen in het Internationaal Gerechtshof als onafhankelijk orgaan en we zullen hun beslissing inzake de genocideclaim van Zuid-Afrika ondersteunen. België zal ook tussenkomen in de procedure.	Ja. Het Internationaal Gerechtshof heeft geoordeeld dat het risico op genocide reëel is. Er worden massagraven gevonden, ziekenhuizen en vluchtelingkampen worden gebombardeerd, hulporganisaties worden aangevallend... Ondersuchen is ook de situatie op de Westelijke Jordaanierever dramatisch. Ook daar zijn in laatste maanden honderden Palestijnse doden gevallen bij Israëlische invallen, gebouwen gedwongen uithuishoudingen en vernieling bij Palestijnse families, worden het aantal illegale nederrettingen opgedreven... De uitspraken van extreemrechtse leden van de Israëlische regering zijn er ook niet naast. Zo heeft 'tamar Ben-Gvir van de ultra-rechtse partij Joodse Kracht' geroep dat militairen en politieagenten die op Palestijnen schieten per definitie immuun moeten zijn voor vervolging. Samen met Bezalel Smotrich van de partij Religieuze Zionsisme is hij bovendien voorstander van een aanval van de Westelijke Jordaanierever. Een andere minister suggererende de het gooien van een kernbom op Gaza. België heeft zich ertoe gedingeerd de beslissing van het Internationaal Gerechtshof te respecteren en zal toezien op de correcte uitvoering van de tussentijdse maatregelen. België zal ook gebruik maken van haar recht om tussen te komen in de procedure en dit op basis van humanitaire gronden. Daarnaast zal ons land ook haar positie binnen de EU gebruiken om andere lidstaten aan te zetten om de beslissing van het Internationaal Gerechtshof te respecteren en hun steun voor het hof uit te spreken.	Ja. Er bestaat volgens ons een ernstig risico op genocide in de Gazastrook. Dat moet dan ook grondig worden onderzocht.	Ja. VN experte Francesca Albanese haalde voldoende elementen aan in haar betoog 'analyse van de genocide'. Een juridische veroordeling is nodig en de uitspraak moet gerespecteerd worden. Anders is het internationaal recht maar een veld papier.
V7.5. Vindt u partij dat België in Europees verband het initiatief moet nemen voor diplomatieke stappen die tot een duurzame onderhandelde oplossing kunnen leiden? Waarom wel/niet?	Ja. België is als voorzitter van de EU uitermate goed geplaatst om te zoeken naar een eensgezindheid bij de EU lidstaten om zodoende een gemeenschappelijke positie binnen de EU in te nemen, waardoor we op een positieve manier kunnen bijdragen aan een onderhandelde duurzame vrede. België moet dus meer inzetten op diplomatieke onderhandelingen en niemand heeft baat bij eenzijdige regeringsverklaringen die dit draagvlak ondermijnen. Uiteraard zal een diplomatieke oplossing op internationaal niveau onderhandeld moeten worden. 'N-VA roept op tot de organisatie van een internationale vredesconferentie met deelname van de Arabische staten, de VS en de EU om te komen tot een definitieve tweestatenoplossing met Jeruzalem als hoofdstad van beide staten, met respect voor de resoluties van de VN en erkenning van de staat Israël door de Arabische staten' (Stemverklaring MEP Bourgeois 18/01/2024).	Ja. We roepen op tot een onmiddellijke Israël-het-vuure, de onmiddellijke vrijlating van alle gevangenen en steunen alle bilaterale en/of multilaterale initiatieven die gericht zijn op een oprecht engagement voor een lengerder naar de onderhandelingstafel in het kader van een vredesproces. Er moet een duurzame oplossing gevonden worden. Er moet dringend worden gepraat over de noodzaak van een onderhandelde vrede die leidt tot een Palestijnse staat. De Europese Unie moet zijn rol spelen, uiteraard in samenwerking met de Arabische landen en de VS.	Ja. CD&V gaat volmondig akkoord met deze stelling. Binnen Europa heeft België een leidende rol aangomen als het gaat over het conflict in Gaza. Samen met andere landen als Ierland en Spanje neemt België regelmatig als eerste positie in die later gevolgd worden door andere lidstaten. Op deze manier heeft België als klein land toch een grote impact op het beleid. België was bijvoorbeeld één van de eersten om te vragen naar een staak-het-vuure, om de disproportionele militaire reactie te verzoedelen, om de humanitaire hulp aan te moedigen en de steun aan UNRWA niet te stoppen, enzovoort. België moet het initiatief nemen om een vredesconferentie te organiseren met het doel een tweestatenoplossing te verwezenlijken. De erkenning van de Palestijnse staat moet hier een onderdeel van zijn.	Ja. Reeds in september 2023, voor de gebeurtenissen van 7 oktober, nam België het initiatief om als gashouder op te treden voor een Peace Day Effort voor het Midden-Oosten samen met de Europese Unie, de Arabische Liga en Saudi-Arabië. Als huidige voorzitter van de Raad van de Europese Unie kunnen we nog meer het vertrouwen nemen om stappen te zetten richting een duurzame vrede. De erkenning van de Palestijnse Staat is daarbij een noodzakelijke eerste stap voor ons.	Ja. Het is noodzakelijk dat er eindelijk opnieuw internationale initiatieven komen om tot een onderhandelde oplossing te komen. Het bloedvergieten van de afgelopen jaren heeft dat duidelijk aangetoond. Onderhandelingen moeten gebeuren tussen Israël en Palestina als gelijksoortige soevereine staten, onder auspiciën van de internationale gemeenschap. Daarom is het noodzakelijk om Palestina als soevereine staat te erkennen. Ons land moet hier ook het voortouw in nemen.	

VARIA

Vraag	N-VA	Open Vld	CD&V	Vooruit	Groen	PvdA
<p>V8.1. Is uw partij voor een wijziging van Artikel 167 van de Belgische Grondwet om democratische controle en beslissende inspraak van het Parlement over het voeren van oorlog, de inzet van het leger, en de voorwaarden en financiering van militaire missies mogelijk te maken? Waarom wel/niet?</p>	<p>Ja. Concreet stellen wij voor in artikel 167, § 1 van de Grondwet het tweede lid te vervangen door twee nieuwe leden, luidende: "De Koning voert het bevel over de krijgsmacht, stelt de staat van oorlog vast alsook het einde van de vijandelijkheden. Ten behoeve van de verdediging en ter bescherming van de belangen van de Staat, alsmede ten behoeve van de handhaving en de bevordering van de internationale rechtsorde, is er een Krijgsmacht. De regering verstrekt de Kamers vooraf inlichtingen over de inzet van de krijgsmacht. Indien dwingende redenen het vooraf verstrekken van inlichtingen verhinderen, worden de inlichtingen zo spoedig mogelijk verstrekt."</p>	<p>Ja. Ieder land organiseert de politieke controle van militaire operaties op zijn eigen manier, er bestaan dan ook geen algemeen aanvaarde modellen of minimumcriteria voor democratisch toezicht. Bovendien kan het ook niet de bedoeling zijn om de bewegruimte van de federale regering in internationaal overleg te beperken. Op het internationaal niveau is de regering slechts een actor is onder vele anderen. Om de positie van de federale regering tijdens onderhandelingen niet te verzwakken, kan niet altijd alle informatie meteen openbaar gemaakt worden. Tot slot is er tijdens crisissituaties nood aan een flexibel en snel besluitvormingsproces. Er is echter noodzaak voor een efficiënte en effectieve democratische controle van de uitvoerende macht. Een belangrijke voorwaarde is de aanwezigheid van een substantieel, gedetailleerd, en niet slechts pro forma, parlementair toezicht op het veiligheidsbeleid en de daarmee verbonden uitgaven, dat bovendien kan rekenen op een stevige grondwettelijke basis. Artikel 167, § 1, tweede lid, van de Grondwet, de bepaling die in deze controle voorziet, dateert echter uit een periode waarin een uitsluitend nationaal gerichte defensie primeerde, zodat er geen enkele verwijzing wordt gemaakt naar de internationalisering van het optreden van de krijgsmacht. Dit laatste heeft ontegensprekelijk tot gevolg gehad dat de louter landsverdedigende taak van het leger is verruimd tot een meer algemene, internationaalrechtelijk geïnspireerde verdedigingstaak.</p>	<p>Nee. Dit is niet enkel de beslissing van een bevoegde minister, maar van de hele regering.</p>	<p>Ja. Vooruit is voorstander van een toetsingskader voor militaire missies dat de informatiedoorstroom naar het parlement garandeert. En dat zowel voor, tijdens als na militaire operaties. Het parlement moet voorafgaand aan buitenlandse operaties toestemming geven om op die manier haar controlerende functie maximaal te kunnen uitoefenen. Artikel 167 van de Grondwet moet in die zin aangepast worden.</p>	<p>Ja. Inzake militaire ontplooiing moet het parlement het laatste woord hebben. Uitzonderingen kunnen worden voorzien ingeval van acute hoogdringendheid, maar dan nog moet het Parlement een urgente ontplooiing achteraf kunnen valideren.</p>	<p>Ja. Oorlogsvoering is te essentieel om niet onder democratische controle te laten vallen.</p>
<p>V9.1. Steunt uw partij het idee van een moreel, maatschappelijk en collectief eerherstel voor de negen soldaten die onterecht werden gefusilleerd tijdens de Eerste Wereldoorlog? Waarom wel/niet?</p>	<p>Ja. Historisch onderzoek toont aan dat verschillende soldaten die tijdens de Eerste Wereldoorlog door de krijgsraad werden veroordeeld, geen eerlijk proces kregen. Zo werden onder meer de rechten van de verdediging geschonden tijdens de zittingen van de krijgsraad. Meer dan 100 jaar na afloop van de Eerste Wereldoorlog kan een rechtzetting inderdaad erkenning geven aan de families van wat destijds is fout gelopen. De N-VA heeft in 2013 hierover een Voorstel van Resolutie ingediend in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. (https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/53/3246/53K3246001.pdf).</p>	<p>Ja. Ingeval van onterechte executies, dient men inderdaad te reflecteren over het mogelijke eerherstel van de getroffen soldaten.</p>	<p>Ja. Dit kan voor ons bespreekbaar zijn.</p>	<p>Ja. Ons land moet de fouten die toen zijn gemaakt kunnen toegeven. Naast amnestie is eerherstel een belangrijke vraag van de families van de slachtoffers, waar we aan tegemoet moeten komen.</p>	<p>Ja. Onze partij is in alle omstandigheden tegen de doodstraf. Deze soldaten verdienen eerherstel.</p>	<p>Ja. De rehabilitatie van de negen gefusilleerde Belgische soldaten is een morele en historische plicht. Hun desertie was een menselijke reactie op de gruwel van de oorlog, een wanhopige poging om hun eigen menselijkheid te behouden. Hen ter dood veroordelen was een wreed onrecht en hun rehabilitatie is een stap in de richting van erkenning van hun lijden en opoffering, die decennialang ten onrechte werden genegeerd. Het moet ook opgemerkt worden dat dit negen soldaten waren met een bescheiden achtergrond die de redenen voor de oorlog niet altijd begrepen. Onder hen bevonden zich Jean Raes, een 26-jarige schoenmaker uit Molenbeek; Victor Remy, een 23-jarige mijnwerker uit Farcennes; Alphonse Gielen, een 27-jarige vader van drie kinderen uit Limbourg (van wie de laatste vier dagen voor zijn executie werd geboren); en Paul Vandenbosch, een slotenmaker uit Elsene, die vier keer probeerde het front te ontvluchten, duidelijk geschokt door de gevechten. De rehabilitatie van de negen Belgische soldaten die wegens desertie werden gefusilleerd, benadrukt het sociale klassenprobleem dat door de oorlog werd verergerd. Deze soldaten, van wie de meesten een bescheiden achtergrond hadden, waren de offerpienion in het spel dat de Europese mogendheden speelden om de wereld te verdelen. Hun rehabilitatie is een erkenning van dit onrecht.</p>
<p>V9.2. Is uw partij voor de oprichting van een monument (zoals een standbeeld of herdenkingsplakkaat) gewijd aan het collectieve eerherstel van de soldaten die onterecht werden gefusilleerd tijdens de Eerste Wereldoorlog? Waarom wel/niet?</p>	<p>Ja. Omwille van de bovenvermelde redenen en omdat we vinden dat de families van de betrokken personen recht hebben op erkenning van wat in het verleden is fout gelopen, kunnen we deze oproep steunen.</p>	<p>Ja. Herdenking is bijzonder belangrijk, daar dit essentieel is om nooit de gruwel van de Eerste en Tweede Wereldoorlog te vergeten.</p>	<p>Ja. Dit kan voor ons bespreekbaar zijn.</p>	<p>Ja. Alle oorlogsslachtoffers verdienen het om herdacht te worden, zeker ook zij die (onterecht) werden gefusilleerd.</p>	<p>Ja. Wij kunnen ons inderdaad vinden in een herdenkingsplakkaat dat de herinnering aan deze slachtoffers levend houdt.</p>	<p>Ja. Door ter ere van hen een monument op te richten, erkennen we hun onrechtvaardige offer en geven we uiting aan onze inzet voor gerechtigheid en medeleven voor degenen die het slachtoffer zijn geworden van het onrecht in de oorlog. Dit monument zal ook dienen om toekomstige generaties te herinneren aan de tragische gevolgen van oorlog en het belang om onze menselijkheid te behouden, zelfs in de donkerste momenten van de geschiedenis.</p>